

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-04-23

§ 121

**Rapportering av åtgärdsprogrammet för luft 2018
KSN-2019-0832****Beslut**

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

att avge rapport till länsstyrelsen i Uppsala län för 2018 enligt ärendets **bilaga**, samt**att** ersätta ett tidigare uppdrag om en utvärdering av mätningar och åtgärdsprogram med i Mål och budget 2019-2021 aktuellt uppdrag 2.6.1 Revidera åtgärdsprogrammet för luft.**Sammanfattning**

Uppsala kommun har ett åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormerna för stora partiklar (PM10) och kvävedioxid (NO₂) på Kungsgatan. Programmet antogs av fullmäktige den 26 maj 2014 och fastställdes av länsstyrelsen i februari 2015. Enligt programmet ska kommunen årligen rapportera arbetet med åtgärdsprogrammet till länsstyrelsen.

Kommunstyrelsen beslutade i samband med den rapportering som gjordes under föregående år att uppdra åt stadsbyggnadsförvaltningen att efter samråd med länsstyrelsen initiera en utvärdering av mätningar och åtgärdsprogram och återkomma före 2019. Uppdraget är inte slutfört. I årets Mål och budget har kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden fått i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala. De båda uppdragen överlappar varandra och det tidigare uppdraget föreslås därför ersättas av det nya i Mål och budget.

Beslutsgång

Ordförandes ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 14 april 2019.

Handläggare
Vidmark Hannes

Datum
2019-04-12

Diarienummer
KSN-2019-0832

Kommunstyrelsen

Rapportering av åtgärdsprogrammet för luft 2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge rapport till länsstyrelsen i Uppsala län för 2018 enligt ärendets **bilaga**, samt

att ersätta ett tidigare uppdrag om en utvärdering av mätningar och åtgärdsprogram med i Mål och budget 2019-2021 aktuellt uppdrag 2.6.1 Revidera åtgärdsprogrammet för luft.

Ärendet

Uppsala kommun har ett åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormerna för stora partiklar (PM10) och kvävedioxid (NO₂) på Kungsgatan. Programmet antogs av fullmäktige den 26 maj 2014 och fastställdes av länsstyrelsen i februari 2015. Enligt programmet ska kommunen årligen rapportera arbetet med åtgärdsprogrammet till länsstyrelsen.

Kommunstyrelsen beslutade i samband med den rapportering som gjordes under föregående år att uppdra åt stadsbyggnadsförvaltningen att efter samråd med länsstyrelsen initiera en utvärdering av mätningar och åtgärdsprogram och återkomma före 2019. Uppdraget är inte slutfört. I årets Mål och budget har kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden fått i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala. De båda uppdragen överlappar varandra och det tidigare uppdraget föreslås därför ersättas av det nya i Mål och budget.

Beredning

Ärendet har beretts i samverkan mellan kommunledningskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen.

Föredragning

Rapporten visar att normerna för årsmedelvärden av PM10 inte har överskridits under 2018. Däremot har normerna för hur många timmar respektive dygn som de fastställda värdena för kvävedioxider, NO₂, får överskridas inte klarats.

När det gäller partiklar har de löpande åtgärderna med dubbdäcksförbud, gatuhållning och dammbindning tydlig effekt och 2018 klaras normerna. Däremot behöver åtgärder för att klara kvävedioxider förstärkas.

Kommunfullmäktige har i årets Mål och budget gett kommunstyrelsen, gatu och samhällsmiljönämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala (uppdrag 2.6). Kommunstyrelsen har i sin verksamhetsplan beslutat om åtgärden att revidera åtgärdsprogrammet för luft (åtgärd 2.6.1). Ett tidigare uppdrag att genomföra en utvärdering föreslås ersättas av åtgärd 2.6.1.

Ekonomiska konsekvenser

Utvärdering, beräkning och modellering av åtgärder behöver läggas på särskild expertis som finns upphandlad. Kostnaderna hanteras inom beslutad ram för kommunstyrelsen. Kostnaderna för eventuella nya åtgärder i samband med revidering av befintligt åtgärdsprogram redovisas i det ärendet.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Handläggare
Vidmark HannesDatum
2019-04-10Diarienummer
KSN-2019-0832Länsstyrelsen i Uppsala län
751 86 Uppsala

Rapportering av åtgärdsprogrammet för luft 2018

Resultat

Miljö kvalitetsnormerna för luft som mäts vid Kungsgatan klarades 2018 för alla parametrar utom för dygns- och timnormerna för kvävedioxider. I tabellen nedan redovisas resultatet av mätningar jämfört med normerna med överskridanden i fetstil.

Parameter	Resultat 2018	Miljö kvalitetsnorm	Senaste år för överskridande
PM10 årsmedelvärde	20 µg/m ³	40 µg/m ³	-
PM10 dygn	11 dygn	35 dygn	2017 (37 dygn)
NO ₂ årsmedelvärde	36 µg/m ³	40 µg/m ³	-
NO₂ dygn	31 dygn	7 dygn	2017 (22 dygn)
NO₂ timmar	254 timmar	175 Timmar	2017 (249 timmar)

Av längre tidsserier har tidigare visat att årsmedelvärdena för både partiklar och kvävedioxider generellt sjunkit och närmat sig miljö kvalitetsmålen. 2017 och 2018 års mätningar följer inte den trenden när det gäller kvävedioxider.

Påverkande faktorer

Några större trafikomläggningar som berör Kungsgatan och bedöms påverka resultatet har inte förekommit. En viss ökning av tung trafik i samband med ombyggnaden av Uppsala stadshus kan ha påverkat resultatet negativt. En utförligare utvärdering med analys av väderpåverkan genomförs inom samarbetet med Östra Sveriges Luftvårdsförbund och rapporteras senare i år

Genomförda åtgärder i programmet

Kommunen har i sitt åtgärdsprogram föreslagit 31 åtgärder. I bilaga A redovisas åtgärderna och status vid utgången av 2018.

Sammantaget är de flesta åtgärder pågående eller genomförda. Några få undantag av mindre betydelse för luftkvaliteten finns.

Sammantaget bedöms de genomförda åtgärderna ha haft effekt på luftkvaliteten och fortsatt arbete bör leda till fortsatt förbättring när det gäller partiklar. När det gäller kvävedioxider har flytten av mätplatsen från Kungsgatan 42 till Kungsgatan 67 visat på oväntat stor försämring. Den viktigaste orsaken är bytet från östra till västra sidan av gatan vilket med förhärskande vindriktningar ger betydligt högre halter.

Behov av revidering

Med anledning av att kvävedioxidhalterna på Kungsgatan är sämre än förväntat har Uppsala kommunfullmäktige uppdragit att genomföra en översyn av åtgärdsprogrammet under 2019 för att bedöma behovet av revideringar och kompletteringar. Uppsala kommun har kommit överens med länsstyrelsen om tidigt samråd inför utvärdering.

Bilaga A: Redovisning av Åtgärdsprogrammet för luft 2018

Bilaga A: Åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för luft 2018

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
<u>Ren och effektiv trafik</u>					
Utreda förutsättningarna för lägre hastighet inom hela stadskärnan inklusive Luthagsplanaden, Väderkvarnsgatan, Kungsgatan, Östra Ågatan, Munkgatan, Kyrkogårdsgatan, Skolgatan, Syslomansgatan samt alla lokalgator innanför. Samordnas med Uppsala kommuns hastighetsöversyn som pågår under 2014.	GSN	++		Klart	Beslut från GSN att gå vidare med grundprinciperna i hastighetsöversynen kom fram till 30,40.60 nästa steg förankring TVV, UL. LS & polisen för att få deras syn. Har producerats ett antal kartor från rätt fart i staden, Stolvreta blir pilot. Informationsmöte S-veta 11/3 , åtgärder planeras till oktober. En plan för övriga Uppsala är framtagen. Hastighetsänkningar i Svartbäcken är genomförda. , Omskytning 2018-2019.
Fortsatt dubbdäcksförbud Kungsgatan	GSN/KS	+++	++	Klart	Beslutet var att inte göra några förändringar. SQ
Bättre information, uppföljning, kontroll och efterlevnad av befintliga föreskrifter och förbud, ex miljözon, dubbdäcksförbud och övrig dammbildande verksamhet.	GSN, MHN och Polismyndighet en i Uppsala	++	++	Pågående	Under 2017 kommunicerades fastighetsägaransvaret avseende renhållning (gångbaneförordningen). Vad säger PBL, föreskrifter mm? Fokus på vintersandupptagning Polisen är kontaktad, men uppger att de har svårt att prioritera detta just nu. Påminnelse om vinterdäck och koppla det till

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
					dubbdäcksförbudet. Info om eldning gick 2017 ut till alla fastighetsägare med lokala eldstäder.
Övergång till miljövänligare drivmedel med särskilt fokus på elektrifierade transporter - kommunens fordon	KS samt alla nämnder och styrelser	+	+	Pågående/beror av teknikutveckling.	Många fordon har bytts ut senare år. Mål: Fossilbränslefri fordonsflotta 2020.
Övergång till miljövänligare drivmedel med särskilt fokus på elektrifierade transporter - kollektivtrafiken	Kollektivtrafikmyndigheten	+	+++	Pågående/beror av teknikutveckling.	UL kommer att starta och testa en linje med batteribussar (2019).
Öka arbetet med och utvecklingen av det hållbara resandet	KS/GSN/PBN och Kollektivtrafikmyndigheten	+	+	Kontinuerligt pågående	Resvaneundersökningar inom klimatprotokollet pågår, en strategi för hållbart resande inkl. kommunikationsplan finns framtagen. Ingrid Lembke Von Scheele skall ta ansvar att driva detta arbete vidare. Prioritet är att nu börja till på den egna verksamheten (stadsbyggnadsförvaltningen) RVUn är genomförd, projekt cykelvänlig arbetsplats. Resvaneundersökningar. Klimatprotokollet – samverkan med näringslivet. Projekt inom Sveriges bästa cykelstad. En ny mobilitets- och trafikstrategi (MoTS) håller på att tas fram (med start 2017).
Policy och handlingsplan för parkering, inklusive infarts-/pendlarparkeringar.	GSN	+	+	Snarast	Denna fråga tas över av det nya parkeringsbolaget. Nya parkeringsavgifter under 2017 och 2018.

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
					Landsbygdsprogrammet adresserar frågan. Parkeringstal i nybyggnation.
Policy och handlingsplan för ökad cykling	GSN	+	+	Klart. uppföljning av åtgärder framgent	Snabbcykelled, Vintercyklisten, Cykelparkering. Nudging Knuffa resan rätt. Cykelvänlig arbetsplats. Sveriges bästa cykelstad 2018. Genomfört och pågår.
Eco driving-utbildning kontinuerligt för alla busschaufförer samt kommunens personal som kör tjänstefordon	Kollektivtrafikmyndigheten, alla nämnder och styrelser	+	+	Pågående/ snarast	Delvis genomfört, inget nytt arbete inplanerat. Ska hanteras inom ramen för nya organisationen. Ej särskilda insatser under året. Krav ställs alltid på det i avtal hos UL.
Fortsatt utveckling av kollektivtrafiken (tillgänglighet, framkomlighet etc)	Kollektivtrafikmyndigheten, KS, GSN, PBN	+	+	Pågående	Signalprioritering. Bussprioritering. Busskörväg på Vaksalagatan under 2018.
Utveckla och tillämpa miljökrav vid upphandling av maskiner och entreprenader	KS, GSN	+	+	Pågående/ Snarast	Bygglogistikcenter under 2017. Bygglogistikcenter sattes i drift 1 mars 2018. Nya vinterupphandlingen (senaste underlaget från 2012) → Krav behöver ställas. Krav har ställts 2018.
<u>Förbättrad vägrenhållning</u>					
Dammbindningsmedel på särskilt utsatta vägvagn	GSN	+++		Pågående/ snarast	Optidrift avslutas mitten av 2018. Bytt bindningsmedel 2017. Ny insats från 2018 med spridning även i Uppsala

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
					tätort för att förhoppningsvis nå fler gator.
Luftjour	GSN	+	+	Klart	
Vakuumsugning	GSN	+++		Pågående	.
Ersätta sand med salt eller CMA på särskilt utsatta vägvägsnitt	GSN	+		Pågående	Diskussioner om att salta vid Resecentrum. Ej aktuellt 2017.
Högtryckstvätt med CMA kombinerat med vacuumsug	GSN	+++		Klart	
Installation av fyra nya väderstationer i staden för att på så sätt förbättra informationsunderlaget för vägrenhållning	GSN	+		Klart	
Förändrad metod för fogning av gatsten (betongkross och permacyd)	GSN	++		Klart	
<u>Planering</u>					
Luftkvalitet integreras tidigt och systematiskt i planprocessen	PBN	++	++	Snarast	Arbetet internt med detta utvecklas kontinuerligt. Planrepresentant i luftgruppen under 2017. Finns alltid med som en rubrik att det ska tas upp. Görs mer nu än tidigare. Luftutredningar ligger i princip alltid på exploatören. Vi kan ställa högre krav på utredningarna. Kravspecifikation för luftutredningar på gång 2018. Finns en framtagen av miljöförvaltningen.

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
Utveckling av ekosystemtjänster som metod att förbättra luftkvalitet (träd, gröna väggar etc.).	KS, GSN, PBN	+	+	Pågående	
<u>Kommunikation</u>					
Utreda möjligheten att införa digitala informationstavlor i anslutning till Kungsgatan som informerar om luftföroreningshalter och att välja annan väg om möjligt (vid höga halter av luftföroreningar).	GSN, MHN	++	+	Ej aktuell	
Kommunicera konsekvenser, hälsa, miljö, ekonomi bl.a. via "luftrapport" i dagstidning/radio, via Uppsala kommuns hemsida	KS, GSN, MHN	+	+	Pågående	
Kommunicera åtgärdsprogrammet via Uppsala kommuns hemsida samt via media	KS, GSN, MHN	+	+	Klar	
<u>Förslag till åtgärder på nationell nivå</u>					
Möjliggörande av dubbdäcksavgift	Regeringen	+++	+		
Miljözon för personbilar	Regeringen	+	++		
Förstärkt spårkapacitet mellan Stockholm och Uppsala genom ex dubbelspår samt tågstopp vid Uppsala södra/Bergsbrunna station.	Regeringen	+	+		
<u>Om åtgärderna i programmet inte ger önskad effekt</u>					
Tvättad bergkross på särskilt utsatta vägavsnitt	GSN	+		Avslutat	

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
Utreda resvägar i innerstaden samt möjlighet till regleringar	GSN	Ej möjligt att bedöma utan utredning	Ej möjligt att bedöma utan utredning	Pågår	
Signalprioritering Kungsgatan	GSN, Kollektivtrafikmyndigheten	+	++	Pågår	
Byta beläggning på särskilt utsatta vägvagn	GSN	++	++		
Värmeslingor Vaksalagatan/Kungsgatan	GSN, PBN	++	+	Ej aktuellt	GSN: Måste utredas, politiskt beslut krävs.